

MALTA

**QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)**

**ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF**

Seduta tas-16 ta' Diċembru, 2020

Appell Inferjuri Numru 14/2020 LM

Romina Camilleri (K.I. numru 571874M)
("l-appellata")

VS.

Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali
("l-appellant")

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimat, hawnhekk l-appellant, id-**Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali** [minn issa 'l quddiem "id-Direttur Ġenerali appellant"] mid-deċiżjoni mogħtija fl-10 ta' Marzu, 2020 numru

078/20 [minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata"] mill-Arbitru tas-Sigurtà Soċjali [minn issa 'l quddiem "l-Arbitru"], li permezz tagħha ddeċieda li jilqa' l-appell tal-appellanta, hawn appellata, **Romina Camilleri (K.I. nru 571874M)** [minn issa 'l quddiem "l-appellata"], għar-raġunijiet hemm imfissra.

Fatti

2. Il-fatti tal-appell odjern jirrigwardaw id-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tas-7 ta' Mejju, 2019, li jnaqqas minn kull beneficiċċju li setgħet kienet qiegħda tirċievi l-appellata bir-rata ta' 10%, is-somma ta' €33,776.93 imħallsa lilha u rappreżentanti Għajnuna Soċjali (SUP) għall-perijodu li beda fit-22.06.13 u li spiċċa fil-31.05.19. Dan għaliex skont l-istess Direttur Ġenerali appellat, il-kapital/id-dħul tagħha kien jeċċedi l-massimu kontemplat mil-liġi wara li nstab li l-appartament bin-numru 4 f'Swatar Court, Triq Mro Giuseppe Camilleri, B'Kara, [minn issa 'l quddiem "il-fond"], proprjetà tal-appellata kien qiegħed jinkera.

Mertu

3. L-appellata istitwiet proċeduri ta' appell quddiem l-Arbitru fil-11 ta' Ġunju, 2019, fejn ikkontestat id-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant. Min-naħa tiegħu d-Direttur Ġenerali appellant wiegħeb fl-10 ta' Jannar, 2020, u filwaqt li sostna li l-appell kellu jiġi miċħud stante li dan ma kien inqanqal l-ebda punt ta' liġi jew ta' prinċipju ta' importanza, sostna li ma setax ikun sodisfatt li l-appellata ma kellhiex mezzi li bihom kienet teċċedi l-iskala.

Id-deċiżjoni appellata

4. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata wara li għamel is-segwenti osservazzjonijiet:

“Illi l-Arbitru wara li sema’ l-partijiet fil-25 ta’ Frar 2020, u ra d-dokumenti pprezentati f’dan il-proċess huwa tal-opinjoni li huwa minnu li l-appellanti kienet qiegħda tabita mal-ġenituri tagħha u li kien hemm xi żmien meta kienet qiegħda tikri residenza li kienet fuq isimha. Madankollu, wara li l-Arbitru analizza l-kuntratt ta’ kera esebiet, jinnota li dan kien għall-perijodu ta’ sena b’effett mill-1 ta’ Lulju 2010 sal-31 ta’ Ġunju 2011 u li ma giet ipprezentata l-ebda evidenza li fil-perijodu li għalih l-appellat Direttur Ġenerali qiegħed jitlob rifużjoni, u cioè mit-22 ta’ Ġunju, 2013 sal-31 ta’ Mejju, 2019, il-fond in kwistjoni kien mikri lil terzi;

L-Arbitru jinnota li l-appellanti kienet applikat għal benefiċċju soċjali in kwistjoni fil-21 ta’ Ġunju, 2013 u allura wara d-data li skada l-kuntratt ta’ kera esebiet u għal din ir-raġuni l-Arbitru mhuwiex konvint illi waqt il-perijodu li għalih l-appellat Direttur qiegħed jitlob rifużjoni l-appellanti kellha mezzi li kienu jċċedu l-iskala stabbilita mill-liġi.”

L-Appell

5. Id-Direttur Ġenerali appellant ipprezenta r-rikors tal-appell tiegħu fis-6 ta’ Mejju, 2020, fejn qiegħed jitlob lil din il-Qorti sabiex tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni appellata u tikkonferma d-deċiżjoni tiegħu tas-7 ta’ Mejju, 2019. Huwa jissottometti li qed iħoss ruħu aggravat bid-deċiżjoni appellata għaliex: (a) l-Arbitru aġixxa *ultra* u *extra petita*; (b) l-istess Direttur Ġenerali appellant kien ġie mcaħħad mill-jedd ta’ smiġħ xieraq; (ċ) l-Arbitru għamel apprezzament hażin tal-provi u naqas milli japplika l-liġi skont il-Kap. 318 tal-Liġijiet ta’ Malta.

Ir-Risposta tal-Appell

6. L-appellata min-naħa tagħha wiegħbet fid-29 ta' Mejju, 2020, fejn talbet lil din il-Qorti sabiex tiċħad l-appell interpost mid-Direttur Ġenerali appellant, u dan filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni appellata.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

7. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji tad-Direttur Ġenerali appellant, u dan filwaqt li tqis ukoll is-sottomissjonijiet magħmula mill-appellata fir-risposta tagħha u l-osservazzjonijiet tal-Arbitru kif jirriżultaw fid-deċiżjoni appellata.

L-Ewwel Aggravju: I-Arbitru aġixxa ultra u extra petita

8. Id-Direttur Ġenerali appellant jissottometti li l-ewwel aggravju tiegħu huwa msejjes fuq il-provvedimenti tal-artikolu 790 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Jgħid li filwaqt li d-deċiżjoni tiegħu kif appellata kienet tirrigwarda ħlas żejjed li sar lill-appellata u r-rifużjoni tal-istess, l-Arbitru ordna lid-Direttur Ġenerali appellant sabiex ikompli jissupplixxi lill-appellata bil-benefiċċju li kien gie mogħti lilha u dan minkejja wkoll li hija ma kinitx qajmet aggravju f'dan ir-rigward.

9. L-appellata tilqa' billi tissottometti li d-deċiżjoni appellata kienet korretta u bl-ebda mod ma kienet *ultra jew extra petita*. Iżda jekk il-Qorti ma

taqbilx, tgħid li d-deċiżjoni appellata tibqa' waħda regolari skont l-artikolu 790 tal-Kap. 12 fir-rigward tal-ewwel parti tagħha.

10. Il-Qorti tissenjala li huwa ferm stabbilit fil-ġurisprudenza tal-qrati tal-appell tagħna, li l-eċċezzjoni tan-nullità ta' sentenza appellata m'għandhiex tintlaqa' faċilment. Għalhekk permezz tal-artikolu 790 tal-Kap. 12, il-leġiżlatur fisser dawk iċ-ċirkostanzi biss fejn tista' tirnexxi tali eċċezzjoni, u fosthom hemm il-każ fejn il-Qorti tintalab tikkunsidra li s-sentenza appellata hija *extra petita* jew *ultra petita*. Il-Qorti tgħid li fil-każ odjern d-deċiżjoni appellata bla ebda dubju ta' xejn ingħatat b'dan il-mod. Filwaqt li l-appellata ħasset ruħha aggravata mid-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant li hija għandha tirrifondi s-somma ta' €33,776.93, l-Arbitru mar oltre l-kwistjoni migjuba quddiemu, u saħansitra ordna lid-Direttur Ġenerali appellant sabiex " ... jkompli jfornixxi l-appellanti bl-għajjnuna soċjali li kienet tircievi". B'hekk l-Arbitru ddecieda kwistjoni li mhux biss ma kinitx tagħmel parti mill-ilment tal-appellata, iżda li kif sewwa jgħid id-Direttur Ġenerali appellant, saħansitra ppreġudika l-pożizzjoni tiegħu fir-rigward tal-benefiċċju li jingħata lill-appellata. Iżda min-naħa l-oħra tqis li dan ma jwassalx għan-nullità ta' dik il-parti tad-deċiżjoni li ddecidiet il-mertu. Din il-Qorti hija tal-fehma li hija biss dik il-parti tad-deċiżjoni appellata li tolqot l-għoti tal-benefiċċju li għandha tiġi dikjarata nulla u l-kumplement tas-sentenza għandha tibqa' tgħodd.

It-Tieni Aggravju: id-Direttur Ġenerali appellant ġie mcaħħad mill-jedd għal smiġħ xieraq

It-Tielet Aggravju: I-Arbitru għamel apprezzament ħażin tal-provi u naqas milli japplika d-dispożizzjonijiet tal-Kap. 318

11. Il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra flimkien iż-żewġ aggravji l-oħra peress li wħud mill-konsiderazzjonijiet li ser tagħmel fir-rigward tat-tieni aggravju, huma applikabbli wkoll fir-rigward tat-tielet aggravju.

12. It-tieni aggravju tad-Direttur Ġenerali appellant jirrigwarda l-allegat ksur tal-prinċipju fundamentali tal-ġustizzja naturali *audi alteram partem*. Jissottometti li huwa ġie mcaħħad mill-jedd għal smiġħ xieraq meta l-Arbitru ċaħad it-talba tiegħu sabiex iressaq xhud, għaliex skont l-imsemmi Arbitru d-Direttur Ġenerali appellat kien għalaq il-provi. Huwa jgħaddi sabiex jagħti kronoloġija tal-proċeduri quddiem l-Arbitru, filwaqt li jissottometti li ma kien sar l-ebda verbal li jindika li huwa kien għalaq il-provi tiegħu. Ikompli jgħid li l-Arbitru kien għaġġel meta qabad u ħalla l-appell għad-deċiżjoni, u dan mingħajr ma mexa skont id-dettami tal-ġustizzja. It-tielet aggravju tad-Direttur Ġenerali appellant jirrigwarda l-mertu tal-każ odjern, u anki l-applikazzjoni tal-liġi għall-fatti li jirrizultaw mill-provi. Filwaqt li jagħraf li din il-Qorti m'għandhiex tagħmel evalwazzjoni mill-ġdid tal-provi li għamel hu u anki l-Arbitru warajh, jissottometti li fil-każ odjern dan tal-aħħar għamel użu manifestament ħażin tad-diskrezzjoni tiegħu u saħansitra hemm raġunijiet biżżejjed sabiex din il-Qorti tinvestiga l-provi miġjuba quddiem l-Arbitru. Jgħid li mhux minnu li ma kien hemm l-ebda prova li l-appellata kienet qiegħda tikri l-fond lil terzi. Jirriveva li l-Arbitru filwaqt li straħ fuq il-kuntratt ta' kera bejn l-appellata u l-inkwilina Esther Scicluna ffirmat fl-20 ta' April, 2010, huwa ma tax każ tal-kontenut tiegħu u anki tal-*iscreenshot* tal-*history* tal-benefiċċji li kienet

u li għadha tipperċepixxi l-imsemmija inkwilina. Jirrileva wkoll li għalkemm l-appellata dejjem saħqet li dan il-fond ma kienx *finished* u għalhekk hija ma setgħetx tmur tgħix fih, madankollu kien tajjeb biżżejjed sabiex tirisjedi fih Esther Shenton u hawnhekk huwa jagħmel ukoll riferiment għal dak li gie ddikjarat fil-kuntratt ta' lokazzjoni. B'hekk hija l-appellata li ma kinitx qalet il-verità. Jissottometti li fil-proċeduri odjerni mbagħad hija naqset milli tikkontesta d-dokumenti esebiti minnu, u anki s-sottomissjonijiet li huwa kien għamel. Minn hawnhekk id-Direttur Ġenerali appellant jgħaddi sabiex jispjega kif l-Arbitru naqas milli japplika wkoll id-dispożizzjonijiet tal-Kap. 318 għall-każ odjern, in partikolari l-artikolu 30.

13. L-appellata twieġeb billi tgħid li ma kienx minnu li d-Direttur Ġenerali appellant ma ngħatax l-opportunità li jressaq il-provi u s-sottomissjonijiet tiegħu quddiem l-Arbitru, u lanqas ma kien minnu li l-Arbitru ċaħad it-talba tiegħu sabiex jitressaq xhud meta ma kinux għadhom ingħalqu l-provi. Tinsisti li t-talba tad-Direttur Ġenerali appellant kienet giet magħmula wara li saru t-trattazzjoni u s-sottomissjonijiet fil-mertu quddiem l-Arbitru. Tgħid ukoll li huwa prinċipju ta' ġustizzja naturali u prinċipju bażiku tal-ġustizzja proċedurali, li wara li jingħalqu l-provi ma tistax tintalab il-produzzjoni ta' provi godda jew ta' provi li dejjem kienu għad-dispożizzjoni jew għall-għarfien tal-parti li tressaq it-talba opportuna. Fir-rigward tat-tielet aggravju mressaq mid-Direttur Ġenerali appellant, l-appellata mill-ewwel tilqa' billi tissottometti li qorti tal-appell in prinċipju ma tissindikax l-apprezzament tal-provi għajr f'każijiet eċċezzjonali u gravi li żgur ma jirriżultawx fil-każ odjern. Tissottometti li permezz tal-appell odjern, id-Direttur Ġenerali appellant qed jitlob lil din il-

Qorti sabiex tagħmel apprezzament mill-ġdid tal-provi kollha, filwaqt li jistieden lil din il-Qorti sabiex taċċetta provi ġodda. Dwar il-mertu u l-provi miġjuba mid-Direttur Ġenerali appellant, l-appellata tikkontendi li l-prova permezz tal-*iscreenshot* tal-ħlas tas-sussidju lill-inkwilina fl-indirizz tal-fond ma kinitx neċessarjament prova valida li hija kienet baqgħet tikri dak il-fond. Tisottometti li n-nuqqas ta' verifika u n-nuqqas ta' indaġini serja tal-każ sabiex jiġi stabbilit jekk verament il-fond kienx qed jinkera, juri nuqqas ta' serjeta min-naħa tad-Direttur Ġenerali appellant. Tgħid li l-istess kellu jingħad fir-rigward tal-fatt li d-Direttur Ġenerali appellant naqas li jindika l-ammont li permezz tiegħu hija kienet eċċediet l-iskala u b'hekk kisret il-liġi u ma baqgħetx aktar intitolata għall-assistenza.

14. Il-Qorti eżaminat l-atti tal-proċeduri quddiem l-Arbitru, in partikolari l-verbal tas-seduta tal-25 ta' Frar, 2020, fejn l-appell tħalla għad-deċiżjoni. Jirriżulta li l-appellata minkejja dak kollu li tissottometti fir-risposta tal-appell tagħha, ma ressqet l-ebda prova għajr konġetturi sabiex issaħħaħ l-oġġezzjoni tagħha fir-rigward tad-deċiżjoni meħuda mid-Direttur Ġenerali appellant. Tosserva li anki l-istess Direttur Ġenerali appellant ma ressaq l-ebda prova sabiex jirribatti l-allegazzjoni tal-appellata li l-pożizzjoni finanzjarja tagħha ma kinitx tbiddlet minn dakinhar li hija marret applikat għall-benefiċċju inkwistjoni.

15. Il-Qorti tqis li d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tirrigwarda rifużjoni ta' somma pjuttost sostanzjali ta' mhux inqas minn €33,776.93, u għalhekk issibha diffiċli taċċetta li l-ebda parti ma kellha provi xi tressaq in sostenn tal-pożizzjoni tagħha. Għalhekk tikkunsidra li ma tistax tittieħed bħala

waħda preċiża d-dikjarazzjoni tal-Arbitru li d-Dipartiment kien għalaq il-provi, u b'hekk iddeċieda li jiċċhad it-talba tiegħu sabiex jitharrek xhud.

16. Issa hu minnu li s-subartikolu 108(9) tal-Kap. 318 iħalli lill-Arbitru liberu sabiex jirregola l-proċeduri li jkunu tressqu quddiemu, iżda l-istess dispożizzjonijiet tal-liġi jirrikjedu li dan isir b'ħarsien tal-prinċipji tal-ġustizzja u tal-ekwiżità. Fil-każ odjern il-Qorti ma tikkunsidrax li ġew rispettati dawn il-prinċipji. Fil-fehma tagħha l-Arbitru kellu quddiemu każ ta' ksur lampanti tal-artikolu 1A tat-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318, fejn l-appellata naqset kemm li tiddikjara li hija kienet tippossjedi proprjetà immobbli abitabbli f'isimha, u anki li l-istess proprjetà kienet qed tintuża għall-iskop ta' qligħ billi tinkera lil ċerta Esther Shenton. Dan kollu joħroġ ċar mill-kopja tal-kuntratt ta' kiri ffirmat fl-20 ta' April, 2010, bejn l-appellata u Esther Shenton, kif ukoll mill-*iscreenshot* tal-*history* tal-benefiċċji li kienet u baqgħet tirċievi din tal-aħħar bejn is-16 ta' Lulju, 2008, u l-24 ta' Awwissu, 2019, fl-indirizz tal-fond proprjetà tal-appellata. Għalhekk sabiex jagħmel ġustizzja mal-partijiet u jimxi bl-ekwiżità, l-Arbitru anki jekk l-appellata għażlet li ma tixhidx u lanqas li tressaq provi, huwa kien tenut jagħti d-Direttur Ġenerali appellant l-opportunità li jressaq l-evidenza in sostenn tal-allegazzjoni tiegħu li l-kapital/id-dħul tal-appellata kien jeċċedi l-massimu stabbilit mil-liġi.

17. Imma hawnhekk il-Qorti ma tistax ma tosservax li l-Arbitru naqas ukoll li jagħmel apprezzament tajjeb tal-provi li kien hemm fl-atti u li kellhom iwassluh sabiex jiċċhad it-talba tal-appellata. Il-Qorti digà kellha l-opportunità aktar 'il fuq, li tispjega r-raġunijiet għall-fehma tagħha fid-dawl ta' dak li wieħed jista' jiddeduċi mill-kuntratt ta' lokazzjoni u mill-*iscreenshot* tal-*history* tal-benefiċċji

riċevuti mill-inkwilina. Ma tistax tonqos milli tosserva wkoll li għalkemm l-appell quddiem l-Arbitru tressaq mill-appellata, din ma ressqet l-ebda prova sabiex tissostanzja l-oġġezzjoni tagħha għad-deċiżjoni dwar ir-rifużjoni tal-benefiċċju mħallas lilha. Il-Qorti għalhekk fid-dawl ta' nuqqas ta' prova kuntrarja, ma tarax raġuni għaliex id-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant kellha titħassar.

18. Għaldaqstant din il-Qorti ssib li t-tieni u t-tielet aggravju tad-Direttur Ġenerali appellant huma ġustifikati, u għalhekk tilqagħhom.

Decide

Għar-raġunijiet premissi l-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tad-Direttur Ġenerali appellant billi tilqgħu, filwaqt li tħassar u tannulla d-deċiżjoni appellata u tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tas-7 ta' Mejju, 2019.

L-ispejjeż marbuta mal-proċeduri quddiem l-Arbitru, kif ukoll dawk ta' din l-istanza, għandhom jiġihallu mill-appellata.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**